

Ricardo Aronskind

«Brasilek gehiago begiratu behar dio Latinoamerikari»

Latinoamerikaren integrazioa hizpide, Ricardo Aronskind ekonomialari eta ikerlariarekin elkartu gara Buenos Airesen. Unibertsitate irakaslea da hiri horretan eta Argentinako Gobernuak aholkulari gisa deitu izan du Latinoamerikaren integrazioari buruzko erabakietarako.

Testua eta argazkiak:

GORKA BERASATEGI

Latinoamerikako hainbat estatuburuk eskualdeko integrazioaren beharraz hitz egiten dute. Etorkizunean garapenari eusteko ezinbestekotzat jotzen dute. Zergatik da hain premiazkoa?

Aspalditik datorren kontua da hau. 50eko hamarkadan, CEPAL erakundeak, pentsamendu latinoamerikarraren zentro erraldoi modukoa izan zenak, esan zuen Latinoamerikako herrialde bakoitzean industria bultzatzeko politikak martxan ipintzearekin ez zela nahikoa. Baizik eta, estatuek merkatu handi bat eraiki behar zutela, enpresa latinoamerikarrak

tamaina kontinentala lortu eta nazioarteko gainontzeko enprekin lehia ahal izateko.

Bide horri jarraituz sortu ziren ALAC (Merkataritza Libreko Elkarte Latino Amerikarra) eta ALADI (Integrazioarako Elkarte Latino Amerikarra). Merkatu bateratuaren aldeko baldintzak sortzeko asmoz eginko bi saiakera izan dira baina emaitza oso mugatuak lortu dituzte. Ondoren, 90eko hamarkadan heldu zen MERCOSUR (Hegoaldeko Merkatu Komuna) eta oso astiro ari da integrazioarako erakundeak sortzen.

Zeintzuk dira Latinoamerikaren integrazioa bizkortzeko nazioarteko tentsiuinguruan ikusten dituzun arrazoiak?

Txinaren gorakada indartsua fakto-reetako bat da, hego-ekialde asiarraren bilakaera dinamikoa beste bat, eta batez ere, 2008ko krisiaren leherketak herrialdeen arteko lehia biderkatu izana. Krisia kudeatzen ari diren moduan, nazioarteko eskaria ez da hazten ari eta horrek beste herrialdeetako eskariak eskuratzeko tentsioak handitzen ditu. Merkatu berriak lortzeko lehia handitu egin da eta Latinoamerikak garrantzi

eskaseko kontuak eztabaidatzen murgildurik jarraitzen du, integrazioa bizirauteko baldintza ezinbestekoa dela garbi izan beharko lukeen uneotan. Bateratze ekonomiko sakonagorantz joan behar dugu, existitzen diren eta integrazioaren aurka lobbya egiten duten interes sektorial anitzak alde batera utziz.

Barneko ala kanpoko presioak dira?

Barnekoak. Brasilgoak, Argentina-koak... Adibide bat jarriko dizut. Paraguaiako senatua oztopatzen ari da Venezuela MERCOSUREn parte izatea. Venezuelak MERCOSUREn sartzeko eskaria egin zuen, ekarpen oso garrantzitsua litzake batasuna eta integrazioa bultzatzeko eta soilik interes ideologikoengatik, nola baiteko antichavismo sutsu baten-
gatik, ez zaio MERCOSUREn sartzen uzten ari.

Zein ekarpen egin ahalko luke Venezuelak MERCOSUREn sartuko balitz?

Venezuela Chavezetik harago pentsatu beharra dago. Nire ustez, berak mistika berezia atxikitzen dio integrazio latinoamerikarrari, gainontzeko herrialdeei falta zaien perspektiba historikoaren barnean. Baina, Chavez egon ala ez egon, Venezuela petrolio herrialde handia da eta eskualde osorako erreserbak bermatu ditzake. Venezuela eta Argentina trukean ari dira egun. Argentinak Venezuelaren industrializazioan laguntzen du eta Venezuelak baliabide energetikoz hornitzen gaitu. Eskualdean ere truke konkreturako aukera asko daude. Populazioa gehituko lioke elkarteari eta nazioartean pisu handiagoa emango liguke.

Elementu ideologikoa aipatu duzu traba gisa. Latinoamerikako herrialdeen artean, erro politiko guztiz desberdinetako gobernuak daude agintean. Oztopo handiak sortzen ditu horrek integrazio ekonomikoa ulertzeko eran?

Bai, guztiz. Lubaki sakona dagoela iruditzen zait merkatu latinoamerikarraren aldeko apustua egiten dutenen artean, batetik, eta dena nazioarteko merkatura bideratzen dutenen artean, bestetik. Txileren adibidea garbia da. Nazioarteko prentsaren

aldetik goraipatua da oso. Hain zuzen, herrialde azpigaratuaren eredu delako. Kobre saltzen du, egurra saltzen du, fruta, arraina... eta hori zoragarria da. Hori da munduak Latinoamerikari eskatzen diona.

Orain arte hartu diren erabakiekin zein neurritaraino garatu da herrialde latinoamerikarren integrazioa?

Eremu ekonomikoan oraindik nahiko azalekoa da integrazioa. Izan ere, arau orokorrak hausten dituzten salbuespen asko gertatzen dira. Bestalde, oraindik ez gara igaro eszenatoki komertzial soil batetik ikuspegi planifikatuagora, non kontzienteki erabaki beharko dugun zein adar industrial garatuko duen estatu bakoitzak eta blokearen barruan zertan espezializatuko den.

"Latinoamerikak 200 milioi biztanleko merkatu erreserba du, ez da ekonomiara integratua izan, baztertuak daude, eta hori lotsagarria da"

Eremu politikoan ere nahiko atzeratuta gabilta. Gubernuburu edo Ekonomia ministroen esku-hartzearen menpe egongo ez diren erakundeak behar ditugu. Barne arazoak adituz osaturiko epaimahai batek kudeatu behar ditu eta hark izan behar du autoritatea. Gai oso delikatua da eta hor arazo nagusia Brasilen jarrera da. Brasilek oso garrantzitsu ikusten du bere burua eta, hein batean, hala da. Baina uste dut ez duela horrenbesteko pisuarekin ikusi behar bere burua, nazioartetik Brasilenganako iritzi okerra dagoela iruditzen zait.

Brasil azpigaratutako herrialdea da. Aukera oso interesagarriak dauzka baina oraindik azpigaratutako herrialdea da, Mexiko den moduan. Brasilek desberdintasun sozial erraldoiak ditu, geografikoak, produktiboak... Brasilgo ekonomistek Belindia deitzen zioten haien herrialdeari. Belgika eta Indiaren arteko nahasketa. Lularen agintaldien aurretik izan zen hori, baina azpigaratutako herrialde

baten ezaugarriak mantentzen ditu oraindik.

Zenbait analisten ustez integrazio prozesuaren atzean Brasilen hegemonia nahia dago. Nazioartean potentzia gisa aurkezteko, eskualdea bere jauzi plataforma bihurtzeko asmoa.

Egiatik badu zerbait uste horrek. Batez ere, eskualdeko gainontzeko herrialdeak haziko badira. Brasili Argentina interesatzen zaio Argentina hazten den neurrian, eta alderantziz. Argentina ekonomikoki hankaz gora baldin badago ez zaio interesatuko.

Nire ustez Brasilek askoz gehiago begiratu behar dio Latinoamerikari. Munduko merkatua ez da xamurra izango datozen urteetan. Ez da erraza izango AEBetako merkatuan sartzea eta are gutxiago Europar Batasunekoan. Guk Latinoamerikara begiratu behar dugu eta Brasilek ere bai. Ez nazioarteko proiektzioaren euskarri gisa, baizik eta helburu gisa. Merkatu guztiak ari dira haien eskaria murrizten, ez dakit zergatik erosi beharko liguketen guri. Guk 550 milioi pertsonako merkatua indartu behar dugu.

Azken urteetan Latinoamerikako estatuek datu makroekonomiko positiboak izan dituzte eta hazkundeari eustea lortu dute. Aldiz, datu horiek ez dute islarik izan, proportzionalki behintzat, biztanleriaren gehiengoaren bizi baldintzen hobekuntzan. Eskualdeko integrazioak hobetuko al du integrazio soziala?

Estatu bakoitzak pobrezia modu nabarmenean murriztuko balu, integrazioarako eszenatoki hobea izango genuke. Latinoamerikak 200 milioi biztanleko merkatu erreserba du, egun merkatutik kanpo daudenak, baztertuak. Ez dira ekonomia latinoamerikarrera barneratuak izan eta lotsagarria da hori.

Latinoamerika kontinente bidegabea da zinez. Munduko bidegabeena. Aberastasun guztia gizarteko gutxiengo murrizt batek biltzen du eta aberastasun hori eskualdetik kanpora bidaltzen dute. Venezuelan, Mexikon, Argentinan, Brasilen eta Txilen ere gertatzen da hori. Karibera, Suitzara edota beste paradisu fiskaletara bidaltzen diren abe-

rastasun kopuruaren datuak izugarriak dira.

Finantza arloari dagokionean, asko hitz egin da nazioz gairako erakundeak sortzeko beharraz.

Azken asteetan ideia oso interesgarriak entzun dira. Adibidez, dolarra Latinoamerika barneko transakzio moneta gisa ezabatzea. Antzeko zerbaitetan hasiak dira Argentina eta Brasil haien arteko merkataritza operazioetan. Eskualdera zabaldu daiteke neurria. Oso garrantzitsua da moneta subiranotasun maila altuagoa bilatzea. Oso garrantzitsua da baita ere Hegoaldeko Bankua sortzea. Krisiaren kontrako fondoa egin beharraz ere hitz egin da. Espekulazio kapitalen ondorioz desorekatzen diren herrialdeak laguntzeko fondoa litzake.

Horrez gain, oso mesedegarri litzake haien erreserbak atzerrian dituzten herrialdeek diru hori bultzatzea. Eromena da. Ekar ditzagun Latinoamerikara eta erabili ditzagun produktiboki!

Honduraseko estatu kolpeak edota Ekuadorreko kolpe saiakerak eskualdeko herrialdeen subiranotasuna ezbaian jarri dute. Gertakari horiek erantzun bateratua jaso dute Latinoamerikako estatuen partetik. Integrazio politikoan aurrerapausoa al da?

Beste gertakari bat gehituko nuke. Boliviako Santa Cruz eskualdearen independentzia saiakera. Hura ere UNASUREk (Nazio Hegoamerikarren Batasuna) indargabetu zuen.

Egiaz, sekulako ezustekoa izan zen jarrera bateratu hori. Latinoamerikan ez baita ohikoa. Brasil eta

"Oraindik zentzugabeko nazionalismo asko dago Latinoamerikan, integrazioaren aurkako jarrera sortzen dutenak. Jarrera hori europarren edo estatubatuarren menpeko harreman kolonizatu bihurtzen da".

Argentina, adibidez, Bolivian gertatu izan diren kolpeen atzean egon izan dira. Gaur, ordea, harremanak prozesu demokratikoak babesteko erabiliak direla ikusten dugu. Demokraziarik gabe ondo dakigu diktadoreek, teknokraten eta talde ekonomiko kontzentratuen laguntzaz, AEBen esanetara goberna dezaketela.

Latinoamerika batua ikustearren ametsa zein neurritan dago zabaldua egun jendartearen?

Ez dut uste oso zabaldua dagoenik. Ez dut esan nahi potentzialki zabaldua ez dagoenik, baina Bolivarren ametsak Latinoamerikako historia berreskuratzea eskatzen du, berrirakurtzea, ulertzea, Latinoamerikako gainontzeko lurraldeak ezagutzea

eta hori arlo askotan oso ahula da oraindik. Esan dezagun garbi: globalizazioa eta neoliberalismoa anti-historia dira.

Orain bada historiaren indartze bat. Zeresanik ez Chavezek bere herrialdean egin duenari buruz. Bera behin eta berriz itzultzen da Bolivarren pentsamendura. Hala ere, oraindik zentzugabeko nazionalismo asko ikusten ditugu Latinoamerikan, jendearengan integrazioaren aurkako jarrera sortzen dutenak. Gero jarrera hori europarren edo estatubatuarren menpeko harreman kolonizatu bihurtzen da. Askok dago egiteko oraindik, espiritu hori berreskuratzeke, integrazio latinoamerikarrari behar duen arima emateko. Integrazioa merkataritza eta negozioa bakarrik izan behar bada, ez da izango. ■

lagunekin euskaraz

interneten ere bai

gure artean euskaraz

mobiletik euskaraz

Noranahi zoazela. Nonahi zaudela. Zure jendearekin. Zure iritzia adierazi nahi duzunean, zeure erara. Euskara zure bizimoduaren osagaia da. Berezkora duzu. Zu eta zure lagunen artean, zure giroan, **gozatu euskaraz.**

BFA DFB
Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia